

Asia: VN/21185/2020

Lausuntopyyntö työryhmän muistiosta sovittelun mahdollisuuksista hallintoasioissa

Lausunnonantajan lausunto

1. Missä asiaryhmässä hallintosoittelulla voisi olla tarvetta ja käyttöalaa?

Lakimiesliitto toteaa, että hallintosoittelun tarvetta ja käyttöalaa on syytä jatkoselvittää eri alojen asiantuntijoita ja asiakasrajapintaa kuulemalla sekä tekemällä riittävän laaja-alainen kansainvälinen selvitys hallintosoittelun käytöstä muissa maissa. Jo nyt työryhmän muistiosta ilmenee, että hallintosoittelulle on tarvetta ja sille on myös käyttöalaa esimerkiksi hallintoriita-asioissa ja asioissa, joissa on kaksiasianosaisuhde eikä merkittävää julkista intressiä. Soviteltavan asian intressin mahdollinen vähäisyys ei puolestaan saisi estää soittelun toimittamista.

Hallintosoittelua voidaan harkita käytettäväksi esimerkiksi tietyissä sosiaali oikeudellisissa asioissa ja esimerkiksi lasten huostaanottoon ja sijoittamiseen liittyvissä asioissa. Asiakkaille on näissä asioissa erittäin tärkeää tulla kuulluksi, ja soittelu voisi mahdollistaa kuulluksi tuleminen ja prosessin nopeamman käsittelemisen. Sovittelusta on usein myös välillisiä hyötyä, kuten esimerkiksi useiden päällekkäisten valitusprosessien vireilläolon väheneminen.

Lakimiesliitto ei ota erikseen kantaa siihen, missä asiaryhmissä hallintosoittelulle olisi käyttöalaa ja mihin se ei ehdottomasti sovellu. Edellä kerrottua on syytä selvittää asian jatkovalmistelussa.

2, Mihin asiaryhmään hallintosoittelu ei ehdottomasti sovellu?

Ks. Edellinen vastaus.

3. Tulisiko hallintoasioiden soittelua kehittää viranomaisessa esimerkiksi oikaisuvaatimusvaiheessa hallintolainkäytön vaihtoehtona vai hallintotuomioistuimessa?

Sovinnon edistämisen tulisi lähtökohtaisesti tapahtua mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, mikä puoltaisi soittelun kehittämistä jo oikaisuvaatimusvaiheessa. Asian sovitteleminen oikaisu vaiheessa

on myös joustavampaa kuin hallintotuomioistuimessa tapahtuva sovittelu. Toisaalta sovittelussa on hyvä olla prosessin asianosaisten näkökulmasta täysin ulkopuolinen sovittelija, koska erityisesti yksityishenkilönä olevat asianosaiset mieltävät helposti päätöksen tehneen viranomaisen asiaan osalliseksi. Tämä näkökulma puoltaa puolestaan sovittelun toteuttamista hallintotuomioistuimessa.

Sinänsä voidaan esittää kysymys, miksi sovittelua ei voitaisi kehittää yhtäaikaaisesti sekä oikaisuvaatimusvaiheessa että hallintotuomioistuimessa. Tuomioistuinsovittelu voidaan toteuttaa yleisissä tuomioistuimissa alioikeuksien lisäksi vielä muutoksenhakuvaiheessakin.

Asiaa tulee jatkovalmistelussa selvittää lisää.

4. Jos sovittelu toteutettaisiin osana hallintoprosessia, olisiko luontevampi toteuttamistapa varsinainen sovittelu osana hallintoprosessia vai osapuolten välisen sovinnon vahvistaminen?

Sovittelu voisi tietyissä asiaryhmissä toimia osana hallintoprosessia. Sovittelussa on tärkeää saavuttaa dialogi osapuolten välillä. Tämä voitaisiin saavuttaa osana hallintoprosessia, kun hallinto-oikeuden edustaja voisi toimia neutraalina, ulkopuolisena sovittelijana.

Vaihtoehtoja tulee kuitenkin selvittää lisää jatkovalmistelussa.

5. Olisiko hallintoprosessilakiin aiheellista lisätä säännös tuomioistuimen tavoitteesta tai velvollisuudesta sovinnollisuuden edistämiseen prosessin aikana?

-

6. Muuta huomioitavaa?

Katso vastaus kohdassa 1.

Yleisten tuomioistuinten puolelta on paljon hyviä kokemuksia siitä, kuinka sovinnon edistäminen on sujuvoittanut ja nopeuttanut asioiden käsittelyä. Hallintosovittelun mahdollisuuksia jatkoselvittämällä voitaisiin saada selville tarkemmin ne asiaryhmät, joihin hallintosovittelu soveltuisi ja ne, joihin se ei millään tavalla sovellu.

Lakimiesliitto kannustaa selvittämään kaikkia mahdollisia keinoja, joilla oikeusprosesseja voidaan keventää ja yksinkertaistaa tinkimättä kuitenkaan oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä tai muista oikeusvaltion keskeisistä elementeistä.

Hälinen Janne
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry